

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 42 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE DE 1998

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm 42

Segona Època, desembre de 1998

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: **Antònia Borràs**

Maquetació
i impressió: Gràfiques Son Espanyolet

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

CONCLUSIONS DEL CONGRÉS "SUPORT A LES FAMÍLIES AMB PERSONES DEPENDENTS"

Donostia, Maig 1998

Joana Ferragut Fiol,
treballadora social;
Miquel Cladera Juan,
treballador social

Tot i que en aquets darrers anys s'ha produït un gran augment de les dotacions assistencials per a gent gran, la família és encara el principal recurs en l'atenció a les persones majors. Es pot dir que el 95% d'ancians són atesos dins l'àmbit familiar, malgrat que presentin greus problemes d'incapacitat. La major part de les responsabilitats de l'atenció recau en les dones, encara que comença a apreciar-se una incipient implicació dels homes. Així mateix, dins el gran grup de cuidadors s'inclou el subgrup de cuidadors majors que veuen agreujada la seva situació per les limitacions pròpies de l'edat.

El manteniment d'aquestes persones dins el seu propi medi i en condicions adequades constitueix, des de ja fa temps, un dels principis bàsics de la política social. Així, el servei d'ajuda a domicili, el servei de teleassistència, els centres de dia, els programes específics per a la vellesa i família del Consell Insular de Mallorca i d'altres institucions, tots desenvolupats en aquesta dècada, estan inspirats en aquest principi.

Però, tot i que hi ha un procés creixent de dotació de recursos públics i privats per atendre les necessitats dels majors i els seus familiars, aquests són encara molt insuficients per atendre les necessitats reals.

Dins aquest context, el departament de Serveis Socials de la Diputació Foral de Guipúscoa va organitzar un congrés internacional sobre "Suport a famílies amb persones dependents" (Donostia, maig 1998).

Durant dos dies s'exposaren 5 ponències sobre les experiències d'intervenció institucional i privada amb el col·lectiu dels familiars cuidadors. Així mateix, també hi va haver un espai per conèixer les directrius polítiques que a nivell de Comunitat Europea es volen desenvolupar. El congrés es completà amb un apartat de comunicacions en el qual els professionals interessats donaren a conèixer el seu treball.

Del conjunt, però, cal destacar la ponència sobre el programa SENDIAN, exposada de forma conjunta pels professionals que el duen a terme.

Sendian és un programa d'ajuda a les famílies amb persones majors dependents, impulsat des de l'any 1996 pel Departament de Serveis Socials de la Diputació Foral de Guipúscoa, el qual pot servir de model de referència ja que,

en primer lloc, parteix des d'una decidida voluntat política per a la seva creació i desenvolupament; i en segon lloc perquè està basat en una concepció integral de la problemàtica de les famílies cuidadores i a tal efecte, compta amb una bateria força important de recursos tècnics, assistencials, econòmics i fiscals capaços d'oferir una resposta diversificada a les necessitats plantejades. La relació d'aquests recursos és la següent:

- 1.- Formació familiar
- 2.- Ajuda psicològica.
- 3.- Grups d'autoajuda.
- 4.- Servei "Respiro fin de semana"
- 5.- Servei "Largo respiro".
- 6.- Ajudes tècniques.
- 7.- Ajudes econòmiques.
- 8.- Voluntariat.
- 9.- Exempcions fiscals.

Passats quasi dos anys de la implantació del programa, el nombre de casos detectats i treballats segueix una progressió aritmètica i els serveis socials de base tenen un programa específic a l'abast per poder abordar les demandes. Al mateix temps es posen en marxa, a certs municipis, prestacions fins aleshores inexistents com centres de dia, places residencials de cap de setmana, grups de suport, etc.

Resumint, SENDIAN suposa una resposta vàlida al conjunt de dificultats que pot viure una família en la seva etapa de cuidadora, i malgrat haver-hi encara molts d'aspectes per millorar, s'està fent des d'aquest programa una labor diària per millorar la qualitat de vida dels majors i els seus cuidadors.

Per altra part, i passant ja a les conclusions del congrés, es poden destacar, com a més importants, les següents:

- Fer palès que l'atenció a les persones majors dependents es fa prioritàriament des de l'àmbit familiar i sols secundàriament des de programes i serveis públics.
- Assumir que les persones cuidadores dels seus majors, i en general tot el seu àmbit familiar, pateixen un gran cost social, psicològic i econòmic degut a la intensitat, complexitat i duració de les responsabilitats.
- Establir que no ha de ser únicament la persona major objecte d'atencions, sinó que el cuidador també ha de rebre una atenció especial per part dels serveis socials i sanitaris, els quals han de conèixer els conflictes i tensions que es poden generar entre cuidador, família i persona cuidada.
- Assumir que cada cuidador és distint, com distintes són les persones a cuidar i els factors econòmics, laborals, socials i psicològics; la qual cosa requereix de respostes flexibles, individualitzades i adaptades a cada cas.
- Els drets dels cuidadors s'han d'establir i fer-se públics, oferint tota la informació tècnica que necessitin. Tot això reconeixent la seva imprescindible funció i el dret a què els serveis socio-sanitaris avaluïn cada cas i aportin els recursos necessaris.
- Els poders públics hauran d'establir programes integrals que ofereixin als cuidadors les ajudes adients per seguir desenvolupant la seva tasca i evitar així el seu deteriorament.
- Cal potenciar mesures per garantir els drets laborals dels cuidadors.
- Assumir les propostes i directrius del Consell d'Europa per tal de mantenir la reserva que suposen les famílies en l'atenció a les persones majors.

-
- Les respostes institucionals per a la cura dels cuidadors hauran de contemplar programes que, com a mínim, incloguin:
 - Formació dels cuidadors.
 - Adaptació de l'entorn físic mitjançant ajudes tècniques.
 - Suport psicològic al cuidador i a la persona major.
 - Estructures externes, tant residencials com a centres de dia.
 - Suport domiciliari institucional i informal.
 - Els poders públics, hauran de definir el seu paper, elaborant mesures i criteris que regulin el suport a les famílies cuidadores, assenyalant la població objecte, marcant pautes d'intervenció, fixant prioritats i determinant nítidament els recursos econòmics i humans que afecten.
 - En tot cas, aquestes propostes són l'inici d'una actitud davant el problema i estan obertes a totes aquelles altres que el propi canvi ens marqui.

Conegudes, doncs, per part dels treballadors socials de l'equip de Vellesa i Família, les propostes del programa SENDIAN i les conclusions del congrés es poden treure dues conclusions finals:

- Els programes de l'Equip de Vellesa i Família estan força ben encaminats i emmarcats dins les línies de la política social de l'Europa Comunitària.
- Cal una revisió dels programes per a la vellesa i família per tal que s'ajustin a la problemàtica existent, tant per conèixer el seu impacte real dins la societat com per establir una dotació de recursos humans i materials que equilibri la demanda.